

Гуфторҳои

Мансури Ҳошими Хуросонӣ

Пойгоҳи иттилоърасонии дафтари ҳифз ва нашри осори Мансури Ҳошими Хуросонӣ ҳафизахулоқ таъоло

Коди гуфтор: 54

Аҳком
Ҳичоб, никоҳ ва равобити чинсӣ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Панҷ гуфтор аз он ҳазрат дар бораи машруъияти мутъа ва аҳкоми он

1 . أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ عُبَيْدٍ الْخُجَنْدِيُّ، قَالَ: سَأَلْتُ الْمَنْصُورَ عَنِ مُتْعَةِ النِّسَاءِ فَقَالَ: أَقُولُ فِيهَا كَمَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ -يَعْنِي أَنَّهَا حَلَالٌ، قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّهَا مَنْسُوخَةٌ! قَالَ: إِنَّهَا مِنَ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ لَا يُنْسَخُ بِالسُّنَّةِ! أَمَا قَرَأْتَ قَوْلَهُ تَعَالَى: ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾؟! ثُمَّ قَالَ: لَا يَتَزَوَّجُ مُتْعَةً مَن لَّا يُسْتَمْتَعُ بِهَا لِصِغَرِهَا، قُلْتُ: أَرَأَيْتَ إِنْ تَزَوَّجَهَا لِتَحْرِمَهَا عَلَى ابْنِهِ أَوْ أَبِيهِ أَيْحِلُّ لَهُ ذَلِكَ؟ قَالَ: لَا تُحْرِمُهَا حَتَّى يَتَزَوَّجَهَا لِيُسْتَمْتَعَ بِهَا!

Тарҷумаи гуфтор:

Ҳошимибни Убайди Хучандӣ моро хабар дод, гуфт: Аз Мансур дар бораи мутъаи занон пурсидам, пас фармуд: Дар бораи он монанди чизеро мегӯям ки Ибни Аббос гуфт –яъне ҳалол аст, гуфтам: Онҳо мепиндоранд ки он насх шудааст! Фармуд: Он аз Қуръон аст ва Қуръон бо суннат насх намешавад! Оё сухани Худованди баландмартабаро нахондаи ки мефармояд: <<Пас заноне ки мутъа мекунад, маҳрашонро ба унвони як фариза ба онон бипардозед>> (Нисоъ/ 24)?! Сипас фармуд: Касе ки ба хоҳири хурдсолиаш аз ӯ таматтуъ бурда намешавад, никоҳи мутъа намешавад, гуфтам: Назаратон чист агар ӯро никоҳ кунад то ӯро ба писар ё падари худ маҳрам созад, оё ин барои ӯ ҳалол аст? Фармуд: Ӯро маҳрам намесозад то он гоҳ ки бо ӯ ба қасди таматтуъ аз ӯ никоҳ кунад.

2 . أَخْبَرَنَا عَبْدُ الشَّكُورِ بْنُ زُلَيْمٍ الْوَرْدَكِيُّ، قَالَ: قُلْتُ لِلْمَنْصُورِ: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّ عُمَرَ حَرَّمَ الْمُتْعَةَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهَا حَلَالٌ عِنْدَ اللَّهِ! قَالَ: مَا أَسْوَأَ ظَنِّهِمْ بِرَجُلٍ مِنَ الصَّحَابَةِ! إِنَّمَا نَهَى عَنْهَا نَهْيَ سِيَاسَةٍ لَا نَهْيَ تَشْرِيعٍ! إِنَّهُ لَمَّا بَلَغَهُ أَنَّ أَهْلَ الْعِرَاقِ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ حَرَّمَ الْمُتْعَةَ، أَرْسَلَ رَجُلًا وَقَالَ: أَخْبِرْهُمْ أَنِّي لَمْ أُحَرِّمْهَا وَكَأَنِّي لِعُمَرَ أَنْ يُحَرِّمَ مَا أَحَلَّ اللَّهُ وَلَكِنَّ عُمَرَ قَدْ نَهَى عَنْهَا!

Тарҷумаи гуфтор:

Абдушшукур ибни Зулмаи Вардакӣ моро хабар дод, гуфт: Ба Мансур гуфтам: Онон мегӯянд ки Умар мутъаро ҳаром кард, дар ҳоле ки медонист он назди Худованд ҳалол аст! Фармуд: Чи бад гумоне аст ки ба марде аз саҳоба мебаранд! Ҳароина ӯ аз он наҳйи сиёсати кард, на наҳйи ташриъӣ! Ӯ

хангоме ки огоҳӣ ёфт аҳли Ироқ мепиндоранд ки ӯ мутъаро ҳаром кардааст мардеро фиристонд ва гуфт: Ба онон бигӯ ки ман онро ҳаром накардаам ва Умарро намерасад ки ҳалоли Худоро ҳаром кунад, балки Умар аз он наҳӣ кардааст!

Шарҳи гуфтор:

Никоҳ ба маънои ақдӣ шаръӣ аст ки ба мучиби он, мард мучоз ба истимтоъ аз зан бо ивазе маълум мешавад ва осори он таҳаққуқи эҳсон, вилоят, таворис ва интишори маҳрамият аст ва давоми он ақлан ё шаръан шарт нест; Ақлан ба далили инки асли адами иштирот аст ва таъйини муддат барои никоҳ мунофоте бо муқтазои он надорад, ҳамчунонки бо қатъ ба талоқ балки қасди он мунъақид мешавад ва ҳар коре ки барои ҳамеша ҷойиз аст, ба тариқи авло барои муддатӣ маҳдуд ҷойиз буд ва шаръан ба далили зоҳири сухани Худованд ки фармудааст: ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ (Нисоъ/ 24); <<Пас касоне аз занҳо ки мутъа мекунад, муздҳошонро ба унвони як фариза ба онҳо бипардозед>>, бино бар зухури лафзи <<Истимтоъ>> дар мутъа ва бино бар қироъати Убай ибни Каъб ва Абдуллоҳи ибни Аббос ки муштамал бар ﴿إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ ва сариҳи дар никоҳи муваққат аст (нигоҳ кунед ба: Табарӣ, Ҷомеъул Баён, ҷ5, с18; Наҳос, Маъониул Қуръон, ҷ2, с61; Қуртубӣ, Ал-Ҷомеъул Аҳкомил Қуръон, ҷ5, с130) ва ин қавли аҳли байти Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам ва қавли бисёрӣ аз саҳоба монанди Абдуллоҳ ибни Аббос (Мусаннафи Абдурразоқ, ҷ7, с497; Муснади Аҳмад, ҷ1, с52 ва 337; Саҳуҳул Бухорӣ, ҷ6, с129; Саҳиҳул Муслим, ҷ4, с131), Абдуллоҳ ибни Масъуд (Саҳиҳул Бухорӣ, ҷ3, с84; Саҳиҳул Муслим, ҷ4, с130), Имрон ибни Ҳасин (Муснади Аҳмад, ҷ4, с429; Сунани Дорамӣ, ҷ2, с35; Саҳиҳул Бухорӣ, ҷ2, с153 ва ҷ5, с158; Саҳиҳул Муслим, ҷ4, с48), Ҷобир ибни Абдуллоҳ (Муснади Аҳмад, ҷ1, с52 ва ҷ3, с380; Саҳиҳул Бухорӣ, ҷ6, с129; Саҳиҳул Муслим, ҷ4, с130), Абу Саъиди Худрӣ (Муснади Аҳмад, ҷ3, с22), ва Сулайм ибни Акуъ (Саҳиҳул Бухорӣ, ҷ6, с129; Саҳиҳул Муслим, ҷ4, с130), балки ҳамаи саҳобаи киром то пеш аз авохири хилофати Умар ибни Хаттоб аст ва ба бисёрӣ аз бузургони тобеъин монанди Товвус, Атоъ,

Саъид ибни Ҷубайр ва сойири фақиҳони Макка нисбат дода шудааст (нигоҳ кунад ба: Ибни Ҳазм, Ал-Мухалло, ҷ9, с520). Оре, Умар ибни Хаттоб дар авохири хилофати худ аз он наҳй кард, вале ин –бино бар назари аллома Мансури Ҳошими Хуросонӣ ҳафизахуллоҳ таъоло– сирфан ҳукмӣ ҳукуматӣ барои ҷилавгирӣ аз бархӣ мафосиди зоҳирӣ дар замони ӯ буд ва ҷанбаи ташрифӣ надошт, ҳар чанд бештари мусалмонон пас аз ӯ ба сабаби таъассуб нисбат ба дидгоҳҳояш бо он монанди ҳукмӣ шаръӣ бархурд карданд ва то имрӯз ба он мултазим монданд.

3 . أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْقَاسِمِ الطَّهْرَانِيُّ، قَالَ: سَأَلْتُ الْمَنْصُورَ عَنِ الْمُتَعَةِ أَهِيَ مِنَ الْأَرْبَعِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ لَيْسَتْ مِنَ الْأَرْبَعِ وَلَا مِنَ السَّبْعِينَ! قَالَ: مَنْ لَا يُعْنِيهِ الْأَرْبَعُ فَلَا يُعْنِيهِ السَّبْعُونَ!

Тарҷумаи гуфтор:

Ҳасан ибни Қосими Техронӣ моро хабар дод, гуфт: Аз Манур дар бораи мутъа пурсидам ки оё аз ҷаҳорто аст? Фармуд: Оре, гуфтам: Инҳо Мегӯянд ки аз ҷаҳорто нест, балки аз ҳафтодто ҳам! Фармуд: Касе ки ҷаҳорто ӯро бениёз намекунад, ҳафтодто ҳам ӯро бениёз намекунад!

Шарҳи гуфтор:

Зани ақд шуда дар издивоҷи муваққат яке аз ҷаҳор завҷа маҳсуб мешавад; Чароки Худованд ӯро аз онон ҷудо надониста, балки бо сароҳат фармудааст: ﴿فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا﴾ (Нисоъ/ 3); <<Пас бо ҳар теъдод аз занон ки дӯст мебаред ду ва се ва ҷаҳорто издивоҷ кунад, пас агар тарсидед ки адолат наварзед пас бо яке ё касе ки ба канизӣ гирифтаед, он наздиктар аст ба инки ситам накунад>> Ва фармудааст: ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ (Нисоъ/ 25); <<Ва ҳар кас аз шумо ки тавоноӣ издивоҷ бо занони озода мӯъминро надорад, пас бо касоне аз канизони мӯъминатон ки моликашон ҳастед (издивоҷ кунад)>> Ва ин сариҳи дар он аст ки издивоҷ ё бо ҳадди аксар ҷаҳор занӣ озад машруъ аст ва ё бо канизон ва ҳолати севвуме машруъият надорад ва бо ин

васф, зани ақд шуда дар издивоҷи муваққат ё яке аз ҷаҳор зани озод маҳсуб мешавад ва ё яке аз канизон, дар ҳоле ки яке аз канизон маҳсуб намешавад; Ҷароки занӣ озод аст ва бо ақди никоҳ ба завҷият даромадааст ва таъбан мулҳақ қарданаш ба канизон мумкин нест, агарчи бо истинод ба ривоёте аз аҳли байт ки мегӯянд: «هُنَّ بِمَنْزِلَةِ الْإِمَاءِ» (Кулайни, Ал-Кофӣ, ҷ5, с451); <<Онон ба манзалаи канизонанд>>; Ҷароки онҳо ривоёти воҳид ва муҳолиф бо асл ва зоҳир, баъзе муҳолиф бо китоби Худованд ҳастанд ва бо ривоёти дигар аз аҳли байт таъориздоранд ки мегӯянд: «هِيَ مِنَ الْأَرْبَعِ» (Ҳимярӣ, Қурбул Аснод, с366; Тувсӣ, Ал-Истибсор, ҷ3, с147 ва 148); <<ӯ аз ҷаҳор зан аст>>!

4 . أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّبْزَوَارِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ الْمَنْصُورَ يَقُولُ: فِي الْمُنْعَةِ طَلَاقٌ مَا لَمْ يَنْقُضِ الْأَجَلُ فَإِذَا انْقَضَى الْأَجَلُ فَفُرْقَةٌ بَعْدَ طَلَاقٍ.

Тарҷумаи гуфтор:

Солеҳ ибни Муҳаммади Сабзаворӣ моро хабар дод, гуфт: Шунидам Мансур мефармояд: Дар мутъа талоқ аст то ҳангоме ки муддати он сипарӣ нашуда бошад, пас чун муддати он сипарӣ шуд, ҷудойи бидуни талоқ аст.

Шарҳи гуфтор:

Завҷанин дар никоҳи муваққат бо саромадани муддати он аз якдигар ҷудо мешаванд; Ҷароки муқтазои муваққат будани он ҳамин аст, вале оё талоқ дар он воқеъ мешавад? Пас аз саромадани муддати он на; Ҷароки талоқ ба маънои озод сохтани завҷа аз қайди завҷият аст ва пас аз саромадани муддати он завҷияте боқӣ намондааст то озод сохтани завҷа аз қайди он мумкин бошад, вале пеш аз саромадани муддати он оре; Ҷароки озод сохтани завҷа аз қайди завҷият, дар ин ҳолат мумкин аст; Ба ин сурат ки завҷ муддати боқӣ мондари ба завҷа бибахшад ва ўро бо лафзӣ сариҳ аз қайди завҷият озод кунад. Бинобарин, талоқ дар никоҳи муваққат пеш аз инқизоъи муддаташ воқеъ мешавад; Ҷароки вуқуъи он дар ин ҳолат мумкин ва машмули умумот ва итлоқоти Қуръон ва суннат дар бораи талоқи завҷа аст; Бо таваҷҷуҳ ба инки завҷа дар никоҳи муваққат аз ҳайси завҷа будан бо завҷа дар никоҳи

доъим фарқе надорад ва бо ин васф, талоқи ӯ ҳаргоҳ мумкин бошад, воқеъ мешавад, бал метавон гуфт ки ҳар кас никоҳи ӯ саҳиҳ аст, талоқи ӯ низ саҳиҳ аст, магар дар мавориде ки талоқи ӯ таҳсили ҳосил маҳсуб мешавад; Монанди малоъина миёни завҷайн ва иртидоди яке аз он ду ки шаръан барои ҷудойии он ду аз якдигар кофӣ аст.

5 . أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الشَّيرَازِيُّ، قَالَ: سَأَلْتُ الْمَنْصُورَ عَنْ عِدَّةِ الْمُتَمَتِّعِ بِهَا، فَقَالَ: حَيْضَةٌ تَسْتَبْرَأُ بِهَا رَجْمَهَا وَ الْأَفْضَلُ أَنْ تَعْتَدَّ بِحَيْضَتَيْنِ لِكَيْلَا تُشْبِهَ الزَّانِيَةَ.

Тарҷумаи гуфтор:

Муҳаммад ибни Иброҳими Шерозӣ моро хабар дод, гуфт: Аз Мансур дар бораи иддаи зане пурсидам ки ба никоҳи мутъа даромадааст, пас фармуд: Як ҳайз ки бо он раҳими худро истиброъ мекунад ва бехтар аст ки бо ду ҳайз идда нигоҳ дорад то ба зани зинокор шабиҳ нашавад.

Шарҳи гуфтор:

Машхур, иддаи ҷудойи дар никоҳи муваққат бо инқизоъи муддат онро иддаи каниз донистаанд ки дар ҳайз аст; Чароки ҷудойи дар он бо инқизоъи муддат, талоқ маҳсуб намешавад то завҷаро машмули оя кунад, дар ҳоле ки ӯ ҳар чанд машмули оя намешавад, каниз ҳам нест то машмули ҳукми каниз шавад ва қиёси ӯ бо каниз қиёси маъалфорик аст. Бо ин васф, далиле бар эътибори иддаи муъаян барои ӯ вуҷуд надорад; чароки Худованд танҳо иддаи талоқ ва иддаи вафотро муъаян карда ва иддаи ҷудойи бо инқизоъи муддатро муъаян накарда ва бо ин васф, иддаи ҷудойи бо инқизоъи муддат аз боби истиброъи раҳим аст то илми шаръӣ ба адами ҳамл ҳосил шавад ва он як ҳайз ва бино бар эҳтиёт ду ҳайз аст.

Барои огоҳии бештар дар ин бора, ба [пурсиш ва посухи 99 ва таълиқи он](#) муроҷиъа кунед.

